

NEMCO MACHINERY OY:N ("NEMCO") YLEISET MYYNTI- JA TOIMITUSEHDOT

Sovellettamisala

Kaikkia Nemcon toimituksia koskevat yhteispohjoismaiset yleiset ehdot (NLM 19), jotka sisältyvät näihin myynti- ja toimitusehtoihin seuraavine poikkeuksineen ja lisäyksineen. Sopimuksen tulkintaan liittyvissä epäselvyytilanteissa sovelletaan ensisijaisesti seuraavia poikkeuksia ja lisäyksiä ja toissijaisesti NLM 19:n määräyksiä.

NLM 19 - ehtoja koskevat poikkeukset ja lisäykset

TARJOSHINNAT

Nemcon tarjoushinnat eivät ole sitovia, ellei toisin erikseen mainita. Pidätämme oikeuden lasku- ja kirjoitusvirheisiin.

TILAUKSET

Jokaista tilausta pidetään ostajan tekemänä tarjouksena, joka edellyttää Nemcon laatimaa tilausvahvistusta. Tilausvahvistuksen määräaika on riittävän pitkä, jotta ulkomailla olevalta toimittajalta on mahdollisuus saada tilauksen lopullinen hyväksyntä.

HYVITYKSET

Ostajalla ei ole oikeutta tehdä ostosummaan vähennyksiä ilman Nemcon hyväksyntää, eikä ostaja voi pidättää osaa ostosummasta mahdollisten vastasaamisten vuoksi.

MAKSUT

NLM 19:n kohdat 23.1–23.2 poistetaan ja korvataan seuraavalla tekstillä:

23. Ellei muuta ole sovittu, arvonlisäveron sisältävä sopimussumma maksetaan seuraavasti:

23.1. Kiinteähintaisen asennuksen maksaminen: 40 % tilauksen yhteydessä, 50 % ennen tilauksen lähetystä tehtaalta* ja 10 % asennuksen ja hyväksymisen jälkeen (lopun 10 % joka tapauksessa viimeistään 30 päivän kuluttua materiaalien saapumisesta asennuspaikalle).

23.2. Aikahinnoitellussa asennuksessa materiaalien hinnasta laskutetaan 40 % sopimuksen tekemisen yhteydessä ja 60 % ennen tilauksen lähetystä tehtaalta*. Asennus maksetaan kuukausilaskulla.

* Mikäli maksu ei näy Nemcon pankkitilillä ennen tilauksen lähetystä tehtaalta, laitteita ei lähetetä. Maksuaika on 8 päivää laskun päiväyksestä.

VIIVÄSTYSKORKO

NLM 19:n kohdat 26–27 poistetaan ja korvataan seuraavalla tekstillä:

26. Mikäli ostaja ei maksa laskua sovittuna ajankohtana, toimittaja vaatii eräpäivästä lukien 2 prosenttia viivästyskorkoa kuukaudessa. Jos ostaja ei ole 3 kuukauden kuluttua maksanut erääntyntä summaa, toimittajalla on oikeus perua sopimus kirjallisella ilmoituksella ostajalle ja vaatia ostajalta viivästyskoron lisäksi korvausta kärsimästään tappiosta. Korvaus ei voi kuitenkaan ylittää sopimussummaa.

KAPASITEETTITIEDOT

Laitteiden sekä Nemcon laatimien ohjelmamatriisien kapasiteettitiedot ovat ainoastaan suuntaa antavia, sillä todellinen kapasiteetti eroaa aina teoreettisesta kapasiteetista muun muassa laitteilla käsiteltävien raaka-aineiden luonnollisten poikkeamien vuoksi. Todellinen saavutettavissa oleva kapasiteetti riippuu sen vuoksi muun muassa laitteiden oikeista asetuksista ja käytöstä, sillä ostajan tuotantoympäristössä on useita muuttujia, kuten esimerkiksi lihatyyppi, rakenne ja lämpötila.

HINNAT

Varaosien hinnat vaihtelevat päivittäin. Nemcon ilmoittamat hinnat pohjautuvat senhetkisiin päivähintoihin, valuuttakursseihin, arvonlisävero- ja tullimaksuihin sekä muihin mahdollisiin julkisiin maksuihin tarjouksen/tilausvahvistuksen antamisen aikaan. Kaikkia näitä koskevat muutokset oikeuttavat Nemcon tekemään tarkastuksia toimitushetken tai maksupäivän tilanteeseen.

TOIMITUSEHDOT

Varaosien toimitus tapahtuu "Ex works", ellei muuta ole sovittu.

NLM 19:n kohdat 29–42 asentamisesta, toimittajan tarkastusoikeudesta, muutostöistä ja luovutuskokeista.

Ellei muuta ole sovittu, NLM 19:n kohdat 29–42 lakkaavat koskemasta varaosien myyntiä, sillä kohdat eivät lähtökohtaisesti ole olennaisia siltä osin.

TOIMITUSAIKA JA VIIVÄSTYKSET

Nemcon ilmoittamat kiinnikkeiden ja varaosien toimitusajat ovat suuntaa antavia, ja perustuvat Nemcon toimittajien ilmoittamiin toimitusaikoihin. Toimitusajat on arvioitu siitä hetkestä, kun Nemco on lähettänyt ostajalle tilausvahvistuksen ja kaikki toimitukseen tarvittavat tiedot ovat tulleet Nemcon tietoon.

REKLAMAATIOT

Ostajan tulee tarkistaa vastaanottamansa toimitus välittömästi.

Jos toimitus ei ole sopimuksen mukainen, reklamaatio tulee tehdä Nemcolle kirjallisesti 7 päivän kuluessa toimituksesta. Mikäli virhettä tai puutetta ei ole mahdollista havaita saapuneen tilauksen huolellisessa tarkastelussa, reklamaatio tulee tehdä kirjallisesti viimeistään 7 päivää sen jälkeen, kun virhe tai puute olisi ollut mahdollista havaita.

Reklamaation määräaika koskee kaikenlaisia puutteita ja virheitä ja on ehdoton. Nemco pidättää kaikki oikeudet puutteisiin ja virheisiin, joista reklamoidaan määräajan päätyttyä ja jotka eivät täytä jäljempänä olevan puutteiden korjaamista koskevan kohdan ehtoja.

PUUTTEIDEN KORJAAMINEN

Nemcon hyväksyessä asiakkaan reklamaation sillä on oikeus ja velvollisuus tehdä vaihto tai palautus Suomessa. Ostaja vastaa Nemcolle tehtävän lähetyksen riskeistä ja kustannuksista. Uudelleentoimitus ostajalle tapahtuu Nemcon valitsemalla tavalla ostajan kustannuksella ja riskillä.

Nemco ei ota vastuuta edellä mainitun uudelleentoimituksen aiheuttamista ostajan myöhästymisistä tai työnseisauksista. Nemco ei ole myöskään korvausvelvollinen tuotantotappioista tai muista asiakkaan epäsuorista tappioista.

YLEISET SOPIMUSEHDOT NLM 19

Sopimusehdot on tarkoitettu käytettäväksi koneiden sekä mekaanisten, sähköisten ja elektronisten laitteiden asennustoimituksissa Tanskassa, Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa sekä maiden maiden valilla.

Julkaisseet vuonna 2019: DI, Tanska, Teknologiateollisuus- Teknologiateollisuuden, Suomi, Norsk Industri, Norja, sekä Teknikforetagen, Ruotsi.

EHTOJEN SOVELTAMINEN

1. Näitä yleisiä ehtoja sovelletaan, mikäli osapuolet ovat siitä kirjallisesti tai muulla tavalla sopineet. Mahdollisista muutoksista ehtoihin on sovittava kirjallisesti, jotta ne olisivat päteviä.

MÄÄRITELMÄT

2. Alla mainituille määritelmille on näissä sopimusehdoissa annettu seuraava merkitys:

Sopimus: Laitteiston toimitusta koskeva osapuolten välinen kirjallinen sopimus liitteineen, kirjallisine muutoksineen ja lisäyksineen.

Materiaali: Koneet, laitteet, Ohjelmistot, raaka-aineet, muut tarvikkeet ja asiakirjat, jotka toimittajan on Sopimuksen mukaan toimitettava.

Laitteisto: Materiaali ja sen työn tulos, joka toimittajan on Sopimuksen mukaan suoritettava.

Jos Laitteisto on sovittu luovutettavaksi itsenäisinä osakokonaisuuksina, joita käytetään toisistaan riippumatta, sovelletaan näitä ehtoja kuhunkin sellaiseen osakokonaisuuteen erikseen. Laitteistolla tarkoitetaan silloin kutakin itsenäistä osakokonaisuutta.

Asennuspaikka: Asennuksen suorittamispaikka ja siihen välittömästi liittyvä Materiaalin ja välttämättömien asennustarvikkeiden kuljetuksen, purkamisen ja varastoinnin kannalta välttämätön lähiympäristö.

Kauppahinta: Laitteistosta suoritettava arvonlisäveroton hinta.

Mikäli asennus laskutetaan erikseen ja työ on loppuun suoritettamatta, Kauppahinta on kohdissa 22, 27, 49 ja 50 tarkoitetuissa tapauksissa Materiaalin hinta korotettuna 10 prosentilla tai muulla osapuolten sopimalla prosenttimäärällä.

Kirjallinen Ilmoitus: Osapuolen allekirjoittama asiakirja, joka on saapunut toiselle osapuolelle, samoin kuin osapuolen kirjeellä, faksilla, sähköpostilla tai muilla sovitulla viestintäkeinoilla saama ilmoitus. Kirjallinen Ilmoitus on myös osapuolten allekirjoittama tai hyväksymä kokouspöytäkirjan sisältö.

Ohjelmisto: Laitteistoon sisältyvät ohjelmistot, joita ovat Toimittajan ohjelmisto eli ohjelmisto, johon toimittajalla on oikeudet, ja

Aliilisensoitu ohjelmisto eli ohjelmisto, jonka oikeudet ovat kolmannella osapuolella ja johon toimittaja oikeudenhaltijan luvalla luovuttaa käyttöoikeuden.

TUOTETIEDOT

3. Osapuolten markkinointiaineistoon, hinnastoihin sekä muihin tuotetietomateriaaleihin sisältyvät tiedot ovat sitovia vain, mikäli niihin Sopimuksessa erikseen viitataan.

ASIAKIRJAT JA TIEDOT

4. Kaikki Laitteistoa koskevat asiakirjat, jotka osapuolet ovat ennen Sopimuksen tekemistä tai sen jälkeen toisilleen luovuttaneet, ovat luovuttajan omaisuutta.

Osapuoli ei saa kopioida tai käyttää saamiaan asiakirjoja tai tietoja muuhun kuin luovutuksen edellyttämään tarkoitukseen ilman luovuttajan suostumusta.

5. Toimittajan on viimeistään luovutuksen yhteydessä annettava ilman erillistä korvausta tilaajan käyttöön kokoelma tai sovittu määrä asiakirjoja. Asiakirjojen on oltava niin yksityiskohtaisia, että tilaaja voi niiden avulla ottaa Laitteiston käyttöön sekä käyttää ja huoltaa sitä ja suorittaa säännölliset korjaukset. Toimittaja ei kuitenkaan ole velvollinen luovuttamaan Materiaalin tai varaosien valmistusasiakirjoja.

SALASSAPITO

6. Osapuoli ei saa ilman toisen osapuolen suostumusta luovuttaa kolmannelle osapuolelle teknisiä tai kaupallisia tietoja, jotka osapuoli on Sopimusta tehtäessä tai myöhemmin määritellyt luottamuksellisiksi. Tämä ei kuitenkaan koske tilanteita, jolloin se on Sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämisen tai Laitteiston käytön tai huollon vuoksi välttämätöntä.

Osapuolen on estettävä luottamuksellisen tiedon joutuminen henkilöstölleen, konsulteilleen, alihankkijoilleen tai toimittajilleen tai muille, joilla on pääsy tietoihin, laajemmalti kuin tämän kohdan ensimmäisessä kappaleessa on sanottu. Tämä koskee myös mainitun tiedon käyttöä.

OHJELMISTO

7. Ellei toisin ole sovittu, tilaaja saa ajallisesti rajoittamattoman ei-yksinomaisen oikeuden käyttää toimittajan ohjelmistoa vapaasti Laitteiston käytön yhteydessä. Tilaaja saa myös luovuttaa käyttöoikeuden Laitteiston myöhemmälle ostajalle. Ellei toisin ole sovittu, toimittajan ohjelmiston oikeudet pysyvät toimittajalla, vaikka ohjelma olisi laadittu erityisesti tilaajaa varten. Tilaaja saa omalla vastuullaan tehdä toimittajan ohjelmistoon sellaisia muutoksia, jotka ovat Laitteiston yleisen tarkoituksen mukaisia.

Oikeudenhaltijan ja toimittajan välillä sovituihin rajoituksiin tilaaja saa ajallisesti rajoittamattoman oikeuden käyttää aliilisensoituja ohjelmia Laitteiston käytön yhteydessä ja luovuttaa tämän

kayttoikeuden Laitteiston myöhemmälle ostajalle. Kyse ei ole yksinoikeudesta. Toimittajan on viimeistään Sopimuksen syn-tyessä annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus ohjelmiston käy-tön rajoituksista. Tilaaja saa tehdä muutoksia alillisensoituun ohjelmistoon vain, jos siitä on sovittu erikseen.

8. Ellei toisin ole sovittu, toimittaja ei ole velvollinen luovutta-maan tilaajalle Ohjelmiston lähdekoodia. Ellei toisin ole sovittu, toimittaja ei ole myöskään velvollinen toimittamaan tilaajalle Ohjelmiston päivitettyjä versioita.

LAITTEISTON LAAJUUS. LAIT JA MÄÄRÄYKSET

9. Laitteisto on toimitettava sovitun laajuisena.

Laitteisto on toimitettava asennusmaassa tarjouspäivänä voi-massa olevien lakien, määräysten ja muiden julkisten säädösten mukaisena. Tilaajan on toimittajan pyynnöstä ilmoitettava täl-laisista Laitteistoa koskevista laeista ja muista määräyksistä.

10. Toimittajan on tehtävä muutostyöt, jotka aiheutuvat tar-jouspäivän ja luovutuksen välisenä aikana voimaan tulleista, Laitteistoa koskevien lakien ja määräysten muutoksista. Sama koskee myös niiden yleisesti noudatetussa tulkinnassa tapah-tuvia muutoksia. Muutostöihin sovelletaan kohtien 37 ja 38 määräyksiä.

TYÖOLOT

11. Tilaaja vastaa siitä, että asennus suoritetaan olosuhteissa, jotka ovat Asennuspaikalla voimassa olevien, työympäristöä koskevien lakien ja määräysten mukaiset. Tilaajan on annettava toimittajalle Kirjallinen Ilmoitus Asennuspaikalla työskenteleviä koskevista turvamääräyksistä.

Tilaajan on lisäksi omalla kustannuksellaan varattava Asennus-paikalle tai sen läheisyyteen asennushenkilöstölle tyydyttävät pukeutumis-, peseytymis- ja ruokailutilat. Tilaaja huolehtii myös siitä, että toimittajan henkilöstö saa sovellettavien työehtoso-pimusten tai määräysten edellyttämät tai sovitun mukaiset ruo-kailu- ja majoitusmahdollisuudet Asennuspaikan läheisyydessä. Vastuu ruokailu- ja majoituskustannuksista määritellään koh-dissa 24.2 ja 25.

ASENNUSTÖIDEN VALMISTELU

12. Toimittajan on sovittuna aikana tai sen puuttuessa hyvissä ajoin ennen asennuksen aloittamista lähetettävä tilaajalle piirustukset tai kuvaukset, joista ilmenee, miten Materiaalin asen-nus tapahtuu. Tilaajalle on samalla annettava tiedot, joita tar-vitaan Laitteiston vaatimien perustusten ja alustojen tekemi-seksi, Materiaalille tai asennustarvikkeille tarpeellisen kuljetus-tai työskentelytilan varaamiseksi Asennuspaikalle sekä Laitteis-toon kytkettävien liitosten järjestämiseksi.

Toimittaja vastaa kuluista, jotka aiheutuvat virheestä yllä mai-nituissa piirustuksissa, kuvauksissa tai ohjeissa, jos virhe ilmenee ennen luovutusta. Luovutuksen jälkeen ilmenevään virheeseen sovelletaan kohtien 54-67 määräyksiä.

13. Toimittajan on annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus Mate-riaalin valmistumisesta asennusta varten niin aikaisin, että tilaaja pystyy hoitamaan hänelle kohtien 14 ja 15 mukaan kuu-luvat, asennuksen mahdollistavat tehtävät.

14. Tilaajan on suoritettava välttämättömät valmistelutyöt koh-dassa 12 mainittujen piirustusten, kuvausten ja ohjeiden mukaisesti. Ellei töiden valmistumisaikaa ole sovittu, niiden on

valmistuttava niin hyvissä ajoin, että perustukset ja alustat kes-tävät Materiaalin painon, kuitenkin viimeistään viikkoa ennen asennuksen alkamista. Kun valmistelutyöt on suoritettu, tilaa-jan on annettava siitä Kirjallinen Ilmoitus toimittajalle.

15. Tilaaja huolehtii siitä, että Asennuspaikalla on ennen asen-nuksen alkamista toimittajan käytössä Sopimuksessa sovittu tai välttämätön määrä vettä ja käyttövoimaa, mukaan lukien paineilmaa ja sähköä. Tästä sekä veden ja käyttövoiman kulu-tuksen kustannuksista vastaa tilaaja.

Tilaajan on annettava korvauksetta toimittajan käyttöön Asen-nuspaikalle tai sen läheisyyteen lukittavat tai muulla tavoin suojatut säilytys- tai varastointitilat Materiaalin sekä toimittajan työkalujen ja tarvikkeiden suojaamiseksi varkaudelta ja vahin-golta.

MATERIAALIN VALMISTUSAIKAISET KOKEEET TARKASTUKSET

16. Jos Materiaalille on Sopimuksen mukaan tehtävä valmis-tusaikaisia kokeita, kokeet suoritetaan valmistuspaikassa, ellei muuta ole sovittu. Ellei kokeille ole sovittu teknisiä vaatimuksia, ne suoritetaan Materiaalin valmistusmaahan kyseisen teollisuus-denalan yleisen käytännön mukaisesti.

17. Toimittajan on annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus koh-dassa 16 mainituista kokeista niin ajoissa, että tilaaja voi olla niissä läsnä. Mikäli tilaaja tällaisesta ilmoituksesta huolimatta ei saavu paikalle, kokeet voidaan suorittaa tilaajan poissaolon niitä estämättä.

Toimittajan on pidettävä koetilaisuudesta pöytäkirjaa. Pöytä-kirja on toimitettava tilaajalle. Pöytäkirjan katsotaan luotetta-vasti kuvaavan kokeiden suoritustapaa ja tuloksia, ellei tilaaja muuta todista.

18. Jos kohdassa 16 mainitussa kokeessa havaitaan, että Mate-riaali poikkeaa sovitusta, toimittajan on mahdollisimman nope-asti korjattava se Sopimuksen mukaiseksi. Tilaajan vaatiessa suoritetaan tämän jälkeen uusi koe, ellei poikkeama ole vähäi-nen.

19. Tilaajalla on lisäksi oikeus suorittaa Sopimuksessa sovittu tai kohtuullinen määrä tarkastuksia Materiaalin valmistusai-kana, toimittajan normaalina työaikana, ilmoittamalla siitä kolme päivää aikaisemmin.

20. Toimittaja vastaa Materiaalin valmistuspaikassa suoritetta-vien kokeiden kuluista, ellei kustannusten jaosta ole muuta sovittu. Tilaaja vastaa kuitenkin kohdassa 19 mainittuihin kokeisiin ja tarkastuksiin osallistuvien edustajiensa matka-, yllä-pito- ja muista kuluista.

TILAAJAN VIIVÄSTYS YM.

21. Mikäli tilaaja huomaa, ettei hän pysty sovittuun aikaan hoi-tamaan Laitteiston asennukseen liittyviä, muun muassa koh-dissa 11, 14 ja 15 tarkoitettuja velvollisuuksiaan tai jos niiden viivästyminen näyttää todennäköiseltä, hänen on viipymättä annettava siitä toimittajalle Kirjallinen Ilmoitus. Viivästyksen syy ja, jos mahdollista, myös sen kesto on ilmoitettava.

Jos tilaaja viivästyy velvoitteidensa täyttämässä ensimmäisessä kappaleessa tarkoitettulla tavalla, on hänen silti maksettava Kauppahinnan jokainen osa, joka olisi erääntynyt maksetta-vaksi, jos viivästyminen ei olisi tapahtunut.

22. Mikäli tilaaja ei ajallaan tai oikealla tavalla täytä kohdan 21 ensimmäisen kappaleen mukaisia velvollisuuksiaan, hänen

on korvattava toimittajalle tästä aiheutuvat lisäkustannukset sekä kohdan 25 toisen kappaleen perusteella mahdollisesti perittävät lisämaksut. Toimittajalla on tilaajan laiminlyönnin vuoksi oikeus lykätä luovutusajankohtaa kohtuullisesti. Jos toimittaja haluaa vaatia lykkäämistä, hänen on viipymättä annettava siitä tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus.

Mikäli tilaaja olennaisesti laiminlyö velvollisuuksiensa täyttämisen ajallaan tai oikealla tavalla, toimittaja voi kieltäytyä jatkamasta toimitusta ja asennusta, kunnes laiminlyönti on korjattu. Toimittaja voi myös Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimuksen, ellei tilaaja viimeistään kuukauden kuluessa Kirjallisella Ilmoituksella tehdyn purkamisilmoituksen vastaanotosta ole täyttänyt velvollisuuksiensa. Tilaajan on Sopimuksen näillä perustein purkautuessa korvattava toimittajalle tilaajan laiminlyönnistä aiheutunut vahinko. Vahingonkorvauksen ylärajana on Kauppahinta.

MAKSUT

23. Ellei muuta ole sovittu, laskutettavan suorituksen maksuaika on 30 päivää laskun päiväyksestä. Laskutus tapahtuu seuraavasti:

23.1 Kun asennus tapahtuu kiinteään hintaan, laskutetaan Kauppahinnasta 40 prosenttia Sopimusta tehtäessä, 50 prosenttia Materiaalin saavuttua Asennuspaikalle ja jäljelle jäävä osa kun Laitteisto luovutetaan.

23.2 Kun asennus laskutetaan erikseen, Materiaalin hinnasta laskutetaan 40 prosenttia Sopimusta tehtäessä ja 60 prosenttia Materiaalin saavuttua Asennuspaikalle. Asennus laskutetaan kuukausittain.

24. Jos osapuolet ovat sopineet, että asennus laskutetaan erikseen, seuraavat erät eritellään erikseen:

24.1 Toimittajan henkilöstön matkakulut, mukaan lukien paikalliset kuljetukset, sekä henkilöstön työkalujen ja henkilökohtaisen omaisuuden kuljetuskustannukset.

24.2 Toimittajan henkilöstön majoitus-, ruokailu- ja muut ylläpitokustannukset niiltä päiviltä, jotka henkilöstö on poissa kotipaikkakunnaltaan, myös vapaa- ja pyhäpäiviltä. Jollei toisin sovi, veloitetaan kustannukset toimittajan valtion virkamiehille maksettavien, asennusmaahan suuntautuvia matkoja koskevien korvauserusteiden mukaan.

24.3 Maksu normaalista työajasta tilaajan vahvistaman tunti-ilmoituksen mukaan.

24.4 Maksu ylityöajasta tilaajan vahvistaman tunti-ilmoituksen mukaan.

24.5 Ellei toisin sovi, jako normaaliin työaikaan ja ylitöihin noudattaa toimittajan maan sääntöjä.

24.6 Maksu samoin perusteiden kuin normaalista työajasta siitä ajasta, joka käytetään:

- meno- ja paluumatkan edellyttämiin valmisteluihin,
- meno- ja paluumatkaan sekä mahdollisiin muihin matkoihin, joihin henkilöstöllä on oikeus toimittajan kotimaan sovellettavan lain tai työehtosopimuksen mukaan,
- majoitus- ja Asennuspaikan väliseen matkaan, jos päivittäinen matka-aika on yli 30 minuuttia, ellei toimittajan kotimaan sovellettavassa työehtosopimuksessa määrätä muuta aikarajoitusta.

24.7 Sopimuksen mukaisten työkalujen ja -tarvikkeiden käytöstä toimittajalle aiheutuvat kustannukset sekä mahdollisesti sovittu korvaus toimittajan oman asennuskaluston käytöstä,

24.8 Maksu odotusajasta normaalin työajan palkkauksen mukaisesti työn estyessä syistä, joista toimittaja ei ole vastuussa,

24.9 Toimittajan laskuttamasta summasta mahdollisesti perittävät verot ja maksut.

25. Asennuksen tapahtuessa kiinteään hintaan Kauppahintaan sisältyvät kaikki kohdissa 24.1-24.7 mainitut erät.

Mikäli asennustyö muuttuu, viivästyy tai väliaikaisesti keskeytyy syistä, joista tilaaja tai hänen muu toimittajansa on vastuussa, toimittajalle on Kauppahinnan lisäksi maksettava korvaus:

25.1 odotusajasta ja ylimääräisestä matka-ajasta,

25.2 ylimääräisestä työstä, mukaan lukien asennuskaluston purkamisesta, suojaamisesta ja uudelleen asentamisesta aiheutuneesta työstä,

25.3 lisäkuluista, joita kaluston pitäminen Asennuspaikalla aiottua kauemmin aiheuttaa,

25.4 toimittajan henkilöstön ylimääräisistä matka- ja ylläpitokuluista,

25.5 muista toimittajan kuluista, jotka ovat todistettavasti aiheutuneet asennustöiden viivästyemisestä.

26. Ellei tilaaja maksa eräpäivänä, toimittajalla on oikeus maansa lain mukaiseen viivästyskorkoon eräpäivästä lukien. Lisäksi toimittajalla on oikeus korvaukseen perimiskuluista.

Ellei tilaaja maksa ajoissa tai aseta sovittuja vakuuksia ajoissa, toimittajalla on lisäksi oikeus Kirjallisella Ilmoituksella keskeyttää Sopimuksen täyttäminen, kunnes maksu on suoritettu tai sovitut vakuudet asetettu.

27. Ellei tilaaja maksa erääntynyttä saatavaa kolmen kuukauden kuluessa eräpäivästä, toimittajalla on oikeus purkaa Sopimus Kirjallisella Ilmoituksella. Toimittajalla on oikeus saada tilaajalta korvaus toimittajalle aiheutuneesta vahingosta kohdan 26 ensimmäisen kappaleen mukaisen seuraamuksen lisäksi. Vahingonkorvauksen ylärajana on Kauppahinta.

OMISTUSOIKEUDE PIDÄTYS

28. Materiaali on toimittajan omaisuutta, kunnes Laitteisto on täysin maksettu, ellei asiaa koskevan lainsäädännön mukaisista omistusoikeuden pidätystä koskevista säännöksistä muuta johdu.

ASENNUSTYÖ

29. Kun toimittaja ilmoittaa Materiaalin olevan toimitusvalmiina tehtaalla, on osapuolten viimeistään nimettävä Kirjallisella Ilmoituksella heitä asennustyössä edustavat henkilöt.

Edustajien on oltava käytettävissä Asennuspaikalla tai sen läheisyydessä työaikana. Ellei muuta ole sovittu, edustajilla on valtuudet toimia kaikissa asennukseen liittyvissä kysymyksissä. Tilanteissa, joissa näiden sopimusehtojen mukaan vaaditaan Kirjallinen Ilmoitus, edustaja on aina kelpoinen ottamaan ilmoituksen vastaan.

30. Ellei muuta ole sovittu, tilaajan on veloituksetta asetettava toimittajan käyttöön asennuksessa tarvittavat nosturit, nostolaitteet ja telineet sekä Asennuspaikalla käytettävä kuljetuskalusto. Toimittajan on annettava Kirjallinen Ilmoitus tarvitsemistaan laitteista viimeistään kuukautta ennen asennuksen alkamista.

31. Toimittajan on huolehdittava siitä, että hänen henkilöstönsä noudattaa Asennuspaikalla voimassa olevia turvamääräyksiä. Tämä ei rajoita tilaajan kohdan 11 mukaisia velvoitteita.

Tilaaaja voi vaatia, että turvamääräyksiä rikkovia henkilöitä ei päästetä Asennuspaikalle.

32. Toimittajan an Kirjallisella Ilmoituksella annettava tilaajalle tarvittavat tiedot asennuksen ympäriställe mahdollisesti aiheuttamista erityisistä vaaratekijöistä.

33. Tilaaaja ei saa teettää työtä toimittajan työntekijöillä ilman toimittajan Kirjallisella Ilmoituksella antamaa suostumusta.

TOIMITTAJA TARKASTUSOIKEUS

34. Toimittajalla an oikeus tarkastaa Laitteisto Asennuspaikalla omalla kustannuksellaan. Tarkastukset an tehtävä tilaajan normaalina työaikana. Oikeus an voimassa Laitteiston luovutukseen saakka ja sen jälkeenkin kohdissa 54-65 mainittuja töitä tehtäessä.

MUUTOSTYÖT

35. Tilaaaja voi luovutushetken saakka, kohdassa 38 mainitui rajoituksin, vaatia muutoksia Laitteiston alun perin sovittuun toimituslaajuuteen, rakenteeseen ja toteutustapaan.

Muutosvaatimus an esitettävä toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella, jossa an täsmällisesti kuvattava haluttu muutos.

36. Myös toimittaja voi luovutushetken saakka ehdottaa Kirjallisella Ilmoituksella tilaajalle kohdan 35 ensimmäisessä kappaleessa tarkoitetun kaltaisia muutoksia.

37. Toimittajan an muutosvaatimuksen saatuaan tai muutosta ehdotettuaan viivytystä annettava Kirjallinen Ilmoitus muutoksen mahdollisuudesta, toteutustavasta ja sen vaikutuksesta Kauppahintaan, luovutusajankohtaan ja muihin sopimusehtoihin.

Toimittajan an annettava tilaajalle vastaava selvitys myös muutoksen johtuessa kohdassa 10 tarkoitettujen lakien, määräysten ja muiden säädösten muutoksista.

38. Kohdassa 10 määrättyä lukuun ottamatta toimittaja ei ole velvollinen toteuttamaan tilaajan muutosvaatimusta ennen kuin an kirjallisesti sovittu sen vaikutuksista Kauppahintaan, luovutusajankohtaan ja muihin sopimusehtoihin.

Jos osapuolten välillä vallitsee erimielisyys kohdassa 10 mainittujen muutostöiden vaikutuksista sopimusehtoihin, toimittajan on tehtävä työ laskutustyönä, kunnes sopimukseen päästään tai kunnes kiista ratkaistaan kohdan 78 mukaisesti.

LUOVUTUSKOKEET

39. Ellei toisin sovita, suoritetaan asennustyön valmistuttua luovutuskokeet, joissa todetaan Laitteiston sopimuksenmukaisuus.

Toimittajan on ilmoitettava tilaajalle Kirjallisella Ilmoituksella, että Laitteisto on valmis luovutettavaksi. Toimittajan an tällöin ilmoitettava luovutuskokeiden aloittamispäivämäärä, siten, että tilaajalla on riittävästi aikaa valmistautua ja mahdollisuus olla edustettuna kokeissa. Kokeet on tehtävä tilaajan normaalina työaikana.

Luovutuskokeissa noudatetaan Sopimuksessa määriteltyjä teknisiä vaatimuksia. Jos niistä ei ole sovittu, kokeiden suoritustavan on vastattava asennusmaassa noudatettavaa yleistä käytäntöä ja sovellettavia standardeja.

Luovutuskokeet suoritetaan toimittajan johdolla molempien osapuolten edustajien läsnä ollessa. Toimittajan on pidettävä luovutuskokeista pöytäkirjaa. Pöytäkirja on toimitettava tilaa-

jalle. Pöytäkirjan katsotaan luotettavasti kuvaavan kokeiden suoritustapaa ja tuloksia, ellei tilaaja muuta todista.

40. Tilaaajan on annettava veloituksetta käyttöön kohdissa 39 ja 42 mainittujen kokeiden ja niiden yhteydessä tehtävien loppusäättöjen suorittamiseksi tarvittava käyttövoima, polttoaine, voiteluaineet, vesi, raaka-aineet ja muut tarvikkeet. Tilaaajan on niin ikään veloituksetta asennettava luovutuskokeissa tarvittava laitteisto ja annettava käyttöön tarpeellinen työvoima.

41. Mikäli tilaaja vastaanotettuaan kohdan 39 toisen kappaleen mukaisen toimittajan ilmoituksen ei täytä kohdan 40 mukaisia velvoitteitaan tai estää muuten luovutuskokeiden suorittamisen, luovutuskokeet katsotaan hyväksytyksi suoritetuiksi päivämääränä, joka oli ilmoitettu luovutuskokeiden aloituspäiväksi kohdan 39 toisen kappaleen mukaisessa toimittajan ilmoituksessa.

42. Jos luovutuskokeissa ilmenee, ettei Laitteisto vastaa Sopimusta, toimittajan an mahdollisimman pian korjattava se Sopimusta vastaavaksi. Tämän jälkeen an suoritettava uudet luovutuskokeet, jolleivät osapuolet sovi niiden tekemättä jättämisestä tai jos sopimuksenvastaisuudella ei ole merkitystä Laitteiston käytön kannalta. Uudet kokeet suoritetaan kohtien 39 ja 40 mukaisesti.

LUOVUTUS

43. Laitteisto katsotaan luovutetuksi tilaajalle, kun se an Sopimuksen mukaisessa kunnossa ja kun

a) luovutuskokeet on suoritettu tai ne voidaan katsoa suoritetuiksi kohtien 39-42 mukaisesti, tai

b) mikäli osapuolet ovat sopineet, että luovutuskokeita ei suoriteta, tilaajan saatua toimittajalta kohdan 39 toisen kappaleen ensimmäisessä virkkeessä mainitun Kirjallisen Ilmoituksen.

Vähäiset jälkисäädöt ja täydennykset, joilla ei ole merkitystä Laitteiston käytölle, eivät estä luovutusta.

Tilaaajan on viipymättä vahvistettava toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella Laitteiston luovutus sekä sen ajankohta. Vahvistusilmoituksen laiminlyömisellä ei ole vaikutusta arvioitaessa, onko luovutus tapahtunut.

Tilaaaja ei saa ottaa Laitteistoa tai sen osaa käyttöön ennen luovutusta. Mikäli tilaaja ottaa Laitteiston tai sen osan käyttöön ilman toimittajan Kirjallisella Ilmoituksella antamaa suostumusta, Laitteisto katsotaan luovutetuksi. Toimittajan velvollisuus suorittaa luovutuskokeet raukeaa.

44. Ellei toisin ole sovittu, vaaranvastuu Laitteistosta siirtyy luovutushetkellä.

Mikäli an sovittu, että tilaaja ottaa Materiaalin vastaan Asennuspaikalla, hänen on välittömästi tarkastettava se. Mahdollisista kuljetusvahingoista an reklamoitava toimittajalle välittömästi Kirjallisella Ilmoituksella.

TOIMITUSAIKA. VIIVÄSTYS

45. Toimituksen katsotaan tapahtuneen ajankohtana, jona Laitteisto on kohdan 43 mukaisesti luovutettu.

46. Jos osapuolet ovat tietyn luovutusajankohdan sijaan sopineet ajanjaksosta, jonka kuluessa luovutuksen tulee tapahtua, se alkaa Sopimuksen solmimisesta.

47. Toimittajan on viipymättä annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus, mikäli hän huomaa, ettei Laitteisto valmistu sovittuun

aikaan tai valmistuminen todennäköisesti viivästyy hänen osaltaan. Ilmoituksessa on mainittava viivästyksen syy ja mahdollisuuksien mukaan arvioitu luovutusajankohta. Mikäli toimittaja ei tee tätä ilmoitusta ajoissa, hänen on kohdista 49 ja 50 riippumatta korvattava tilaajalle lisäkulut, jotka aiheutuivat ilmoittamatta jättämisestä ja jotka muuten olisi voitu välttää.

48. Luovutusajankohtaa tulee lykätä olosuhteisiin nähden kohtuullisesti, jos luovutus viivästyy jostakin seuraavista syistä:

- tilaajan toimi tai laiminlyönti tai
- toimittaja on keskeyttänyt veloitteidensa täyttämisen kohtien 22 ja 26 mukaisesti tai
- muutokset kohtien 10 ja 35-38 mukaisesti tai
- muu tilaajan vastuulla oleva seikka tai
- seikka, joka muodostaa kohdan 75 mukaisen ylivoimaisen esteen.

Luovutusajankohtaa on lykättävä siinäkin tapauksessa, että viivästyksen aiheuttava seikka tapahtuu alun perin sovitun luovutusajankohdan jälkeen.

49. Jos Laitteistoa ei luovuteta kohdan 43 mukaisesti ajoissa, tilaajalla on oikeus periä sopimussakkoa sovitusta luovutusajankohdasta alkaen.

Sopimussakon määrä on 1 prosentti Kauppahinnasta kultakin alkavalta viivästysviikolta. Sakko saa olla enintään 10 prosenttia Kauppahinnasta.

Sopimussakko on maksettava tilaajan vaatiessa sitä Kirjallisella Ilmoituksella, mutta aikaisintaan Laitteiston lopullisen luovutuksen jälkeen tai kun tilaaja on kohdan 50 mukaisesti purkanut Sopimuksen.

Tilaaja menettää oikeutensa sopimussakkoon, ellei hän esitä sitä koskevaa vaatimusta Kirjallisella Ilmoituksella kuuden kuu-kauden kuluessa ajankohdasta, jona luovutuksen olisi pitänyt tapahtua.

50. Jos tilaajalla on viivästyksen pituuden vuoksi oikeus saada kohdan 49 mukainen sopimussakon enimmäismäärä eikä Laitteistoa ole vielä luovutettu, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella vaatia Laitteiston saattamista valmiiksi luovutuskokeita varten lopullisen ja kohtuullisen, vähintään viikon pituisen määräajan kuluessa.

Ellei toimittaja saa Laitteistoa valmiiksi annetun määräajan kuluessa eikä se johdu tilaajan tai tämän muun toimittajan vastuulla olevasta seikasta, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimuksen.

Purkaessaan Sopimuksen tilaajalla on oikeus vaatia korvausta viivästyksen aiheuttamasta vahingosta sen ylittäessä kohdan 49 mukaisen viivästyssakon enimmäismäärän. Vahingonkorvaus on kuitenkin enintään 10 prosenttia Kauppahinnasta.

Tilaajalla on lisäksi oikeus Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimus, mikäli ennalta on selvästi nähtävissä toimituksen viivästyvän niin, että tilaajalle syntyy oikeus saada kohdan 49 mukainen sopimussakon enimmäismäärä. Tällaisessa tapauksessa tilaajalla on oikeus sekä sopimussakon enimmäismäärään että tämän kohdan kolmannen kappaleen mukaiseen vahingonkorvaukseen.

51. Kohdan 49 mukaisen sopimussakon ja kohdan 50 mukaisen rajoitetun korvauksen lisäksi tilaaja ei voi vaatia muuta hyvitystä viivästyksen perusteella.

VASTUU ESINEVAHINGOSTA ENNEN LUOVUTUSTA

52. Toimittaja vastaa Laitteistolle aiheutuvista vahingoista, jotka aiheutuvat ennen vaaranvastuun siirtymistä tilaajalle. Tämä pätee riippumatta vahingon syystä, ellei vahingon aiheuttaja ole tilaaja tai joku tai jokin, josta tilaaja on vastuussa. Vaikka toimittaja ei tämän kohdan mukaisesti olisi vastuussa vahingosta, tilaaja voi vaatia toimittajaa korjaamaan vahingon tilaajan kustannuksella.

53. Toimittaja vastaa tilaajan omaisuudelle ennen Laitteiston luovutusta aiheutuneesta vahingosta vain, mikäli sen voidaan osoittaa aiheutuneen toimittajan tai jonkun tai jonkin hänen vastuullaan olevan huolimattomuudesta Sopimuksen täyttämisen yhteydessä. Toimittaja ei kuitenkaan koskaan ole vastuussa tuotantotappioista, saamatta jääneestä voitosta tai muusta taloudellisesta seurannaisvahingosta.

VASTUU VIRHEISTÄ

54. Toimittaja sitoutuu jäljempänä kohdissa 56-67 mainitun mukaisesti korjaamalla tai vaihtamalla poistamaan kaikki suunnittelusta, materiaaleista, valmistuksesta tai asennuksesta aiheutuvat Laitteiston virheet.

Jos toimittaja vastaa virheestä, hän vastaa myös virheen Laitteistalle aiheuttamasta vahingosta.

Toimittaja ei vastaa virheistä, jotka aiheutuvat tilaajan toimittamasta materiaalista tai tilaajan määräämää tai määrittelemästä rakenneratkaisusta eikä virheistä, jotka johtuvat tilaajan väärin suorittamista, kohdan 14 mukaisista esivalmisteluista.

55. Toimittaja ei vastaa virheistä, jotka johtuvat kohdassa 43 mainitun luovutuksen jälkeen tapahtuvista syistä. Toimittaja ei vastaa esimerkiksi virheestä, joka johtuu Laitteiston virheellisestä käytöstä tai siitä, että Laitteiston käyttöolosuhteet eivät vastaa Sopimuksessa edellytetyistä olosuhteista. Vastuu ei myöskään koske virheitä, joiden syynä on tilaajan suorittama puutteellinen huolto, virheellinen asennus tai ilman toimittajan Kirjallisella Ilmoituksella antamaa lupaa tehty muutos tai tilaajan tekemä virheellinen korjaus. Toimittajan vastuu ei myöskään koske normaalia kulumista tai huononemista.

56. Toimittajan vastuu koskee vain virheitä, jotka ilmenevät vuoden kuluessa Laitteiston kohdan 43 mukaisesta luovutuksesta. Jos Laitteiston käyttörasitus on sovitua suurempi, vastuu-aika lyhenee vastaavasti.

57. Kohdan 54 mukaisen vaihdon tai korjauksen yhteydessä toimittaja vastaa vaihto-osista ja korjatuista osista kuten alku-peräisestä Laitteistosta yhden vuoden ajan. Laitteiston muulta osalta kohdan 56 mukaista vastuu-aikaa pidennetään vain ajanjaksolla, jonka aikana Laitteistoa ei toimittajan vastuulla olevan virheen vuoksi voitu käyttää.

58. Virheen ilmaantuessa tilaajan on tehtävä siitä Kirjallinen Ilmoitus toimittajalle ilman aiheutonta viivästystä ja viimeistään kahden viikon kuluessa kohtien 56 ja 57 mukaisen toimittajan vastuuajan päättymisestä. Virheilmoituksessa on kuvattava, miten virhe ilmenee. Mikäli tilaaja ei tee virheilmoitusta edellä mainittujen mukaisten määräaikojen kuluessa, hän menettää oikeutensa esittää virheeseen perustuvia vaatimuksia.

Mikäli on syytä olettaa, että virhe saattaa aiheuttaa lisävahinkoa, virheilmoitus on tehtävä heti. Ellei niin tapahdu, tilaaja menettää oikeutensa esittää vaatimuksia sellaisesta Laitteistolle aiheutuneesta vahingosta, joka olisi voitu välttää välittömällä virheilmoituksella.

59. Saatuaan kohdan 58 mukaisen Kirjallisen Ilmoituksen toimittajan on poistettava virhe tilanteen edellyttämällä nopeudella. Virheen poistaminen on ajoitettava siten, ettei tilaajan toiminta tarpeettomasti häiriinny. Toimittaja vastaa virheen poistamisesta aiheutuvista kuluista kohtien 54-66 mukaisesti.

Korjaamisen tulee tapahtua Laitteiston sijaintipaikassa, vaikka se ei olisikaan sama kuin Asennuspaikka, paitsi jos toimittajan mielestä on molempien osapuolten edun kannalta tarkoituksenmukaisempaa, että Materiaali lähetetään hänelle tai hänen osoittamaansa paikkaan.

Jos virhe voidaan poistaa vaihtamalla tai korjaamalla viallinen osa ja jos osan irrotus ja uuden tai korjatun osan asennus voidaan suorittaa ilman erityistä ammattitaitoa, toimittaja voi vaatia, että viallinen osa toimitetaan hänelle tai hänen osoittamaansa paikkaan korjattavaksi tai vaihdettavaksi. Tällöin toimittaja on täyttänyt velvollisuutensa vian osalta toimittamalla tilaajalle korjatun tai uuden osan.

60. Jos korjaus suoritetaan kohdan 59 mukaisesti Laitteiston sijaintipaikassa, noudatetaan kohtien 11, 15 ja 53 määräyksiä.

61. Tilaajan on omalla kustannuksellaan järjestettävä toimittajalle pääsy Laitteiston luo ja tehtävä virheen poistamiseksi tarpeelliset toimet muihin osiin kuin Laitteistoon.

62. Virheen poistamiseen liittyvät kuljetukset tapahtuvat toimittajan kustannuksella ja riskillä. Tilaajan on noudatettava toimittajan antamia kuljetusohjeita.

Jos Laitteisto sijaitsee muualla kuin Asennuspaikassa, vastaa tilaaja toimittajalle tästä aiheutuvista lisäkustannuksista.

63. Kohdan 54 mukaisesti vaihdetut virheelliset osat on luovutettava toimittajalle, ja niistä tulee hänen omaisuuttaan.

64. Jos tilaajan ilmoitettua virheestä kohdan 58 mukaisesti ilmenee, ettei Laitteistossa ole toimittajan vastuulla olevaa virhettä, toimittajalla on oikeus korvaukseen tällaisen virheilmoituksen hänelle aiheuttamasta työstä ja kuluista.

65. Ellei toimittaja kohtuujassa täytä kohdan 59 mukaisia velvollisuuksiaan, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella antaa kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa ne viimeistään on täytettävä. Määräaika ei saa olla viikkoa lyhyempi. Ellei toimittaja täytä velvollisuuksiaan ilmoitettuun määräaikaan mennessä, tilaaja voi harkintansa mukaan joko

a) tehdä tai teettää tarvittavat toimenpiteet virheen poistamiseksi toimittajan kustannuksella ja riskillä edellyttäen, että hän menettelee järkevästi ja kohtuullisesti, tai

b) vaatia Kauppahinnan alentamista enintään 20 prosentilla, tai

c) mikäli virhe on olennainen, purkaa Sopimuksen Kirjallisella Ilmoituksella. Tilaajalla on sama purkuoikeus myös, jos virhe kohdan a) mukaisista toimenpiteistä huolimatta edelleen on olennainen. Sopimuksen purkautuessa tilaajalla on oikeus saada kärsimästään vahingosta korvausta enintään 20 prosenttia Kauppahinnasta.

66. Siitä huolimatta, mitä kohdissa 54-65 on sanottu, toimittaja ei vastaa Laitteiston missään osassa esiintyvistä virheistä pitempään kuin yhden vuoden kohdan 56 ensimmäisessä virkkeessä mainitun alkuperäisen vastuuajan päättymisestä tai osapuolten sopiman muun vastuuajan päättymisestä.

67. Toimittaja ei vastaa virheistä muilta osin kuin mitä kohdissa 54-66 on määrätty.

VASTUU IMMATERIAALIOIKEUKSIEN LOUKKAUKSISTA

68. Ellei muuta ole sovittu, toimittajan on puolustettava tilaajaa kohdissa 69-72 tarkoitetuilta kolmannen osapuolen esittämiltä vaatimuksilta, jotka perustuvat siihen, että Laitteisto loukkaa patenteja, tekijänoikeuksia tai muita immateriaalioikeuksia, jotka on suojattu Tanskassa, Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai muussa osapuolten erikseen sopimassa maassa.

69. Toimittaja ei vastaa immateriaalioikeuksien loukkauksista, jotka johtuvat seuraavista syistä:

- Laitteistoa käytetään muussa kuin kohdan 68 mukaisessa maassa tai
- Laitteistoa käytetään tavalla, joka poikkeaa sovitusta tai jota toimittaja ei ole voinut ennakoita, tai
- Laitteistoa käytetään yhdessä sellaisen laitteen tai ohjelmiston kanssa, joka ei ole toimittajan toimittamaa, tai
- tilaaja on tehnyt Laitteistoon muutoksia.

Toimittaja ei myöskään vastaa immateriaalioikeuksien loukkauksista, jotka johtuvat tilaajan pyynnön tai eritelmän mukaisesta Laitteiston muotoilusta tai rakenteesta.

70. Kohdassa 68 mainittujen vaatimusten täyttäminen tapahtuu toimittajan kustannuksella. Toimittajan tulee korvata tilaajalle määrät, jotka tämä joutuu maksamaan lainvoimaisen tuomion tai toimittajan hyväksymän sovittelun nojalla.

Toimittajan vastuu edellyttää, että tilaaja Kirjallisella Ilmoituksella ilmoittaa toimittajalle viipymättä vastaanottamastaan vaatimuksesta ja että toimittaja saa päättää siitä, miten vaatimus täytetään.

71. Jos on tapahtunut patentin, tekijänoikeuden tai muun immateriaalioikeuden loukkaus, josta toimittaja vastaa kohtien 68-69 mukaisesti, toimittajan tulee, saatuaan kohdan 70 toisen kappaleen mukaisen ilmoituksen, tilanteen edellyttämällä kiireellisyydellä valintansa mukaan

- varmistaa tilaajalle oikeus jatkaa Laitteiston käyttöä tai
- muuttaa Laitteistoa siten, että se ei enää loukkaa oikeuksia, tai
- korvata Laitteisto toisella, toiminnaltaan vastaavalla laitteistolla, joka ei loukkaa oikeuksia.

Toimittajalla on sama velvollisuus tilaajan ilmoitettua toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella, että patenti-, tekijän- tai muuta immateriaalioikeutta on loukattu, ilman, että kolmannet osapuolet olisivat esittäneet vaatimuksia tilaajalle.

72. Ellei toimittaja kohtuujassa täytä kohdan 71 mukaisia velvollisuuksiaan, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella antaa kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa ne viimeistään on täytettävä. Määräaika ei saa olla viikkoa lyhyempi. Ellei toimittaja täytä velvollisuuksiaan ilmoitettuun määräaikaan mennessä, tilaaja voi harkintansa mukaan joko

a) tehdä tai teettää toimittajan riskillä ja kustannuksella tarvittavat kohdan 71 ensimmäisen kappaleen mukaiset toimenpiteet sillä edellytyksellä, että tilaaja menettelee järkevästi ja kohtuullisesti, tai

b) mikäli virhe aiheuttaa hänelle olennaista haittaa, purkaa Sopimuksen Kirjallisella Ilmoituksella toimittajalle. Tilaajalla on sama purkuoikeus myös, jos haitta kohdan a) mukaisista toimenpiteistä huolimatta edelleen on olennainen.

VASTUU LAITTEISTON LUOVUTUKSEN JÄLKEEN AIHEUTTAMASTA ESINEVAHINGOSTA

73. Toimittaja ei vastaa vahingosta, jonka Laitteisto aiheuttaa kiinteälle tai irtaimelle omaisuudelle, tai tällaisen vahingon seurauksista, mikäli vahinko ilmenee Laitteiston ollessa tilaajan hallussa. Toimittaja ei myöskään vastaa tilaajan valmistamien tuotteiden vaurioista tai sellaisten tuotteiden vaurioista, jotka sisältävät tilaajan tuotteita.

Tilaajan on vastattava toimittajan vahingoista siinä määrin kuin toimittaja asetetaan vastuuseen kolmansia osapuolia kohtaan vahingosta tai menetyksestä, josta toimittaja ei ensimmäisen kappaleen mukaan vastaa.

Mainitut toimittajan vastuun rajoitukset eivät koske tilannetta, jossa toimittaja on syylistynyt törkeään huolimattomuuteen.

Jos kolmannet osapuoleet esittävät toimittajalle tai tilaajalle korvausvaatimuksia tässä kohdassa tarkoitetusta vahingosta tai menetyksestä, tästä on heti ilmoitettava Kirjallisella Ilmoituksella toiselle osapuolelle.

Toimittajalla ja tilaajalla on velvollisuus antaa asia sellaisen tuomioistuimen tai välimiesoikeuden ratkaistavaksi, joka käsittelee korvausvaatimusta jompaakumpaa heistä kohtaan, jos vaatimus perustuu vahinkoon tai menetykseen, jonka Laitteiston väitetään aiheuttaneen. Keskinäinen vastuu tilaajan ja toimittajan välillä ratkaistaan aina kohdan 78 mukaisesti.

YLEINEN VASTUUNRAJAUS

74. Osapuolilla ei ole toisiaan kohtaan muuta vastuuta kuin mitä näissä ehdossa sanotaan. Tämä koskee kaikkia menetyksiä, joita toiselle osapuolelle voi koitua, kuten tuotannon keskeytymistä, saamatta jäänyttä voittoa ja muuta taloudellista seurannaismenetystä.

Ensimmäisessä kappaleessa mainitut osapuolten vastuun rajoitukset eivät kuitenkaan koske tilannetta, jossa osapuoli on syylistynyt törkeään huolimattomuuteen. Vastuunrajaus ei kata myöskään vastuuta kohdassa 6 mainittujen velvollisuuksien rikkomisesta eikä vastuuta kohtien 68-72 mukaisista immateriaalioikeuksien loukkauksista.

YLIVOIMAINEN ESTE (FORCE MAJEURE)

75. Seuraavia syitä pidetään ylivoimaisina esteinä, jos ne estävät Sopimuksen täyttämisen tai tekevät sen täyttämisen kohtuuttoman hankalaksi: työselkkaus ja kaikki sellaiset muut syyt, joihin osapuoleet eivät itse voi vaikuttaa, kuten tulipalo, luonnonkatastrofit ja äärimmäiset luonnontapahtumat, sota, liikekannallepano tai vastaavanlaiset sotilaskutsunnat, pakko-otto, takavarikko, kauppa ja valuuttoja koskevat rajoitukset, kapina ja mellakka, kuljetuskaluston puute, yleinen tavaran niukkuus, energian saannin rajoitukset sekä mainituista syistä johtuvat alihankkijan toimitusvirheet tai viivästykset.

Yllä mainittuun syyhyn voidaan vedota ylivoimaisena esteenä vain, mikäli sen vaikutusta Sopimuksen täyttämiseen ei ollut mahdollista ennakoida Sopimuksen solmimishetkellä.

76. Osapuolen, joka haluaa vedota kohdassa 75 mainittuun ylivoimaiseen esteeseen, on viipymättä ilmoitettava esteen ilmaantumisen ja päättymisen Kirjallisella Ilmoituksella.

Kun ylivoimainen este kohdistuu tilaajaan, hänen on korvattava toimittajalle Laitteiston säilyttämisestä ja suojaamisesta aiheutuvat kulut. Lisäksi tilaajan on korvattava toimittajan kustannukset, jotka aiheutuvat toimittajan pitäessä tilaajan suostumuksella henkilöstöään, alihankkijoitaan ja työkalustoaan valmiina toimituksen jatkamiseksi.

77. Huolimatta siitä, mitä näissä ehdossa muuten on mainittu, osapuoli voi aina purkaa Sopimuksen Kirjallisella Ilmoituksella, jos Sopimuksen täyttäminen kohdassa 75 mainitun ylivoimaisen esteen vuoksi viivästy yli kuusi kuukautta.

ERIMIELISYYDET. SOVELLETTAVA LAKI

78. Sopimuksesta syntyvät ja siihen liittyvät erimielisyydet on ratkaistava välimiesmenettelyssä toimittajan maan välimiesmenettelyä koskevan lain mukaisesti. Jos riidan arvo ilman arvonalisäveroa on enintään 50 000 euroa tai tätä vastaava summa sopimusvaluutassa, se on kuitenkin ratkaistava toimittajan maan yleisessä tuomioistuimessa.

79. Kaikki Sopimuksesta syntyvät erimielisyydet on ratkaistava toimittajan maan lain mukaisesti.